

Sygn. akt III AUa 1005/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie	SSA Lena Jachimowska SSA Maria Małek-Bujak
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2017 r. w Katowicach

sprawy z odwołania K. S. (K. S.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do renty socjalnej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie z dnia 9 grudnia 2014 r. sygn. akt IV U 1514/13

1. oddala apelację,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

na rzecz ubezpieczonej K. S. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym.

/-/SSA L.Jachimowska /-/SSA J.Ansion /-/SSA M.Małek-Bujak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1005/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 czerwca 2013r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej K. S. przyznania renty socjalnej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że ubezpieczona orzeczeniem komisji lekarskiej nie została uznana

za całkowicie niezdolną do pracy.

W odwołaniu od tej decyzji K. S. wniosła o jej zmianę i przyznanie prawa do renty socjalnej podnosząc, iż prawo do świadczenia na okres 3 lat uzyskała na mocy wyroku Sądu Okręgowego, wydanego w sprawie sygn. akt IV U 944/10. Obecnie stan jej zdrowia nie uległ żadnej poprawie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. wniósł o oddalenie odwołania wywodząc, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2014r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonej prawo do renty socjalnej na okres od 1 kwietnia 2013r. do 31 marca 2018r.

Sąd ustalił, że K. S., ur. się (...), posiada wykształcenie policealne grafika komputerowego (bez matury), a ostatnio pracowała jako rozdzielacz komponentów. Ubezpieczona w okresie od 5 maja 2007r. do 31 marca 2013r. uprawniona była do pobierania renty socjalnej (w tym za okres od 1 kwietnia 2010r. do 31 marca 2013r. świadczenie przyznane zostało na mocy wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie z dnia 20 stycznia 2011r., w sprawie sygn. akt IV U 944/10). Świadczenie to zostało jej przyznane w związku ze stwierdzonym obustronnym niedosłuchem zmysłowo-nerwowym (resztki słuchowe) z całkowitą niewydolnością słuchu oraz zaburzeniami artykulacji mowy - kontaktem słownym znacząco upośledzonym.

W dniu 22 kwietnia 2013r. ubezpieczona złożyła wniosek o ustalenie jej uprawnień do renty na dalszy okres.

Orzeczeniem lekarza orzecznika z dnia 16 maja 2013r. badana nie została uznana za całkowicie niezdolną do pracy. W wyniku rozpoznania sprzeciwu komisja lekarska Oddziału ZUS w C. w dniu 3 czerwca 2013r. wydała orzeczenie tej samej treści.

W opinii z dnia 3 października 2013r. biegła sądowa lekarz specjalista z zakresu laryngologii rozpoznała u badanej głuchoniemotę i stwierdziła, że badana nie jest całkowicie niezdolna do pracy zarobkowej.

Biegły sądowy lekarz specjalista z zakresu medycyny pracy dr n. med. R. S. w opinii z dnia 14 maja 2014r. stwierdził u odwołującej głuchoniemotę i wadę postawy (skolioza Th/L) i uznał, że ubezpieczona jest nadal całkowicie niezdolna do pracy na okres 5 lat.

W opinii z dnia 16 września 2014r. biegły sądowy lekarz specjalista z zakresu medycyny pracy lek. med. J. B. także stwierdził u badanej głuchoniemotę oraz niewielką skoliozę piersiowo - lędźwiową kręgosłupa i uznał, że opiniowana jest całkowicie niezdolna do pracy w normalnych warunkach na ogólnym rynku pracy.

Wobec poczynionych ustaleń, Sąd uznał odwołanie za zasadne, podnosząc w motywach rozstrzygnięcia, że ubezpieczona, z uwagi na brak kontaktu werbalnego, jest zdolna do pracy wyłącznie w warunkach przystosowanych do niepełnosprawności, tj. przykładowo w obecności osobistego doradcy pomocnika, czy w sytuacji przekazywania poleceń przez napisanie na kartce lub poprzez komputer. Niewątpliwie jednak nie są to normalne sposoby komunikowania się, a co za tym idzie, wykonywania pracy. Nadto, zgodnie z art. 13 ust. 4 ustawy, zachowanie zdolności

do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, nie stanowi przeszkody do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy. Tym samym, wobec niezdolności ubezpieczonej do pracy na tzw. ogólnym rynku pracy i jej zdolności tylko do pracy w warunkach chronionych lub specjalnie dostosowanych, w tym także przy częściowej pomocy osobistego doradcy, ocena kwalifikująca niezdolność, jako całkowitą, jest uzasadniona.

Apelację od tego wyroku wywiódł organ rentowy, zarzucając naruszenie prawa procesowego, tj. art. 286 k.p.c. przez przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia opinii biegłych sprzecznej z zasadami orzecznictwa lekarskiego, a w konsekwencji naruszenie prawa materialnego, tj. art. 12 ust. 2 i art. 13 ust. 1 i ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej.

Wskazując na przytoczone zarzuty, skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania. Nadto skarżący wniósł o uzupełnienie postępowania dowodowego i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu laryngologii i medycyny pracy.

Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2015r., sygn. akt III AUa 211/15, Sąd Apelacyjny w Katowicach zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Na podstawie opinii biegłej dr n.med. W. U., Sąd Apelacyjny ustalił, że u ubezpieczonej stwierdza się obustronną głuchotę nie rokującą poprawy, co jednak nie czyni ubezpieczonej całkowicie niezdolną do pracy, jako, że ubezpieczona może wykonywać pracę zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi, jak i obecnie wykonywaną w warunkach pracy chronionej. Biegła przyznała, że w stanie zdrowia ubezpieczonej nie nastąpiła poprawa.

Sąd Apelacyjny podzielił wnioski biegłej, albowiem opinia jest oparta na wynikach obiektywnych badań i analizie całej dokumentacji medycznej.

Oceniając cały zebrany materiał dowodowy, Sąd Apelacyjny uznał, że nie daje on podstaw do stwierdzenia, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy.

Z obu opinii otolaryngologów, a zatem biegłych o specjalności adekwatnej do występującej u ubezpieczonej niesprawności organizmu wynika jednoznacznie, że ubezpieczona jest zdolna do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Biegli ci wykluczyli, aby ubezpieczona nie była zdolna do jakiegokolwiek pracy w rozumieniu art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Co prawda biegli z zakresu medycyny pracy wskazywali na całkowitą niezdolność do pracy, ale uzasadniając swoje stanowisko w tej kwestii, eksponowali okoliczność, że ubezpieczona, jako osoba głuchoniema, nie ma możliwości nawiązania kontaktu werbalnego, co wyklucza normalne wykonywanie pracy.

Sąd Apelacyjny nie podzielił tego stanowiska biegłych z zakresu medycyny pracy. Kwalifikacje, które ubezpieczona zdobyła pozwalają na wykonywanie pracy nawet osobie głuchoniemej. Możliwe jest przecież przekazywanie jej poleceń, czy wskazówek w formie pisemnej, co biegli z zakresu medycyny pracy przyznali, a kontakt werbalny nie jest w tym przypadku konieczny. Jednocześnie ubezpieczona jest w pełni sprawna intelektualnie. Nie stwierdzono istnienia schorzeń towarzyszących, skutkujących całkowitą niezdolnością do pracy. W tym stanie rzeczy, wniosek, że ubezpieczona aktualnie nie jest całkowicie niezdolna do pracy w rozumieniu powołanych przepisów, jest w pełni uprawniony. Renta socjalna ma charakter świadczenia kompensującego brak możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu na to, że całkowita niezdolność do pracy lub naruszenie sprawności organizmu ubezpieczonego powstało przed jego wejściem na rynek pracy. Tym samym, świadczenie to nie powinno być przyznawane takim osobom, które mimo swojej niepełnosprawności, mogą wykonywać pracę i uzyskiwać środki utrzymania, a w konsekwencji, także nabyć uprawnienia do świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, skoro ubezpieczona aktualnie nie jest całkowicie niezdolna do pracy w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS i może pracować zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, to tym samym nie spełniła ustawowych przesłanek warunkujących prawo do renty socjalnej.

Ubezpieczona zaskarżyła powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenia prawa materialnego:

1. art. 4 ustawy o rencie socjalnej, przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na nieprzyznaniu skarżącej renty socjalnej w sytuacji, gdy skarżąca, z uwagi na swoją obustronną głuchoniemotę, całkowicie pozbawiona jest zdolności do wykonywania pracy zarobkowej, innej, niż w warunkach chronionych;

2. art. 12 ust. 2 w związku z art. 13 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez jego pominięcie i uznanie, że ubezpieczona jest zdolna do pracy zarobkowej, albowiem ma odpowiednie kwalifikacje, jest sprawna intelektualnie oraz może porozumiewać się z pracodawcą za pomocą pisma w sytuacji, gdy ze zgromadzonego w postępowaniu materiału dowodowego wynika, iż skarżąca jest zdolna do pracy wyłącznie w warunkach pracy chronionej, co jednoznacznie wskazuje na to, że całkowicie utraciła zdolność do pracy w normalnych warunkach.

Skarżąca podniosła ponadto zarzut naruszenia przepisów postępowania, mogącego mieć istotny wpływ na wynik sprawy:

3. art. 5 k.p.c., art. 212 k.p.c., przez pozbawienie ubezpieczonej przez Sąd Apelacyjny możliwości obrony swych praw, polegające na niezapewnieniu udziału w postępowaniu biegłego - tłumacza języka migowego, który udzieliłby głuchoniemej ubezpieczonej pomocy w porozumiewaniu się z Sądem, niepouczenie ubezpieczonej (bądź ustanowionego przez nią нефachowego pełnomocnika w osobie matki - I. S.) o możliwości powołania w postępowaniu biegłego - tłumacza języka migowego, jak również brak pouczenia ubezpieczonej na piśmie o możliwości złożenia wniosku o przyznanie profesjonalnej pomocy prawnej z urzędu oraz niepouczenie jej o możliwości wezwania biegłych na rozprawę w celu złożenia ustnej opinii uzupełniającej, co umożliwiłoby ubezpieczonej zadawanie pytań biegłym (z udziałem tłumacza języka migowego), co doprowadziło w konsekwencji do rażącej nierówności stron postępowania i ostatecznie mogło wpłynąć na treść wydanego przez Sąd II instancji rozstrzygnięcia;

4. art. 299 k.p.c. w związku z art. 304 zd. 3 k.p.c. oraz w związku z art. 271 § 2 k.p.c., przez brak dopuszczenia dowodu z wyjaśnień ubezpieczonej, na okoliczność uzyskanych kwalifikacji, możliwości ich wykorzystania na ogólnym rynku pracy i umiejętności porozumienia się z otoczeniem i w tym celu wezwania ubezpieczonej na rozprawę pod rygorem pominięcia dowodu z przesłuchania strony oraz ustanowienia dla ubezpieczonej tłumacza sądowego języka migowego;

5. art. 285 § 2 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c. w związku z art. 290 k.p.c., przez brak dopuszczenia przez Sąd II instancji dowodu z łącznej opinii biegłego d/s medycyny pracy i biegłego laryngologa, bądź opinii odpowiedniego Instytutu Naukowego, a oparcie dokonanych ustaleń na niekorzystnej dla ubezpieczonej opinii sporządzonej w toku postępowania przed Sądem II instancji, pomimo istnienia w aktach sprawy dwóch odmiennych opinii biegłych sądowych z zakresu medycyny pracy, tj. biegłego R. S. i biegłego J. B. oraz pomimo wydania opinii przez biegłą sądową W. U. bez komunikacji z ubezpieczoną

w czasie badania, a jedynie na podstawie wywiadu zebranego od towarzyszącej ubezpieczonej w czasie badania matki;

6. art. 386 § 1 k.p.c., przez jego zastosowanie i uwzględnienie apelacji organu rentowego w całości, pomimo jej bezzasadności;

7. art. 385 k.p.c., przez jego niezastosowanie, mimo, iż apelacja organu rentowego jest w całości bezzasadna.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania lub o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej skarżąca wskazała, że orzecznictwo odnosząc się do kwestii całkowitej niezdolności do pracy, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy

o rencie socjalnej, przyjmuje jednolicie, iż przesłanka niezdolności do jakiegokolwiek pracy odnosi się do każdego zatrudnienia w innych warunkach, niż specjalnie stworzone na stanowiskach pracy odpowiednio przystosowanych do stopnia

i charakteru naruszenia sprawności organizmu. Podkreśliła, że nie jest zdolna

do wykonywania pracy w normalnych warunkach, a jedynie w specjalnie dostosowanych. Sąd Apelacyjny dopuścił się zatem rażącego naruszenia art. 4

ustawy o rencie socjalnej, przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na nieprzyznaniu skarżącej renty socjalnej w sytuacji, gdy skarżąca,

z uwagi na swoją obustronną głuchoniemotę, całkowicie pozbawiona jest

zdolności do wykonywania pracy zarobkowej, innej, niż w warunkach chronionych. Skarżąca podniosła ponadto, że pozbawiona została możliwości obrony swoich

praw z uwagi na niezapewnienie w postępowaniu pomocy tłumacza języka

migowego. Wskazała również na wewnętrzną sprzeczność sporządzonej

w postępowaniu apelacyjnym opinii biegłej oraz jej sprzeczność z opiniami wcześniej powołanych biegłych.

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2017r., sygn. akt I UK 172/16, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach

do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy wskazał, że decydujące znaczenie dla prawidłowego zastosowania przez Sądy orzekające w niniejszej

sprawie prawa materialnego (art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej w związku z art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) miało dokonanie niezbędnych ustaleń faktycznych, a ściślej wyjaśnienie, czy po zakończeniu okresu,

na jaki uprzednio przyznano K. S. prawo do renty socjalnej, odwołująca się była nadal osobą całkowicie niezdolną do pracy na skutek naruszenia sprawności organizmu spowodowanego schorzeniami powstałymi przed ukończeniem

przez nią 18 roku życia lub podczas nauki w szkole przed ukończeniem 25 roku życia. Ustalenie tej okoliczności wymagało zaś wiadomości specjalnych w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c.

W judykaturze akcentuje się konieczność zasięgania w sporach o rentę z tytułu niezdolności do pracy opinii biegłych lekarzy właściwych specjalności do oceny stanu zdrowia ubezpieczonych z punktu widzenia możliwości wykonywania zatrudnienia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2007r., I UK 304/06, Lex nr 898844;

z dnia 8 maja 2008r., I UK 356/07, OSNP 2009 nr 17 - 18, poz. 234; z dnia 5 czerwca 2008r., III UK 9/08, Lex nr 494139; z dnia 3 września 2009r., III UK 30/09,

Lex nr 537018; z dnia 15 września 2009r., II UK 1/09, Lex nr 574538; z dnia

13 października 2009r., II UK 106/09, Lex nr 558589; z dnia 12 stycznia 2010r.,

I UK 204/09, Lex nr 577813). Wynikające z powołanego przepisu ograniczenie samodzielności sądu w zakresie dokonywania ustaleń wymagających wiadomości specjalnych obejmuje w sprawie o rentę socjalną ocenę etiologii, momentu powstania, aktualnego stopnia nasilenia diagnozowanych u wnioskodawcy schorzeń,

ich wzajemnych powiązań i wpływu na możliwość świadczenia pracy zarobkowej. Sąd nie ma kompetencji do samodzielnego ustalania, czy równoczesne występowanie u danej osoby licznych dolegliwości zdrowotnych nie powoduje całkowitej niezdolności do pracy z tej tylko przyczyny, że jego zdaniem, charakter i zaawansowanie poszczególnych schorzeń nie daje podstaw do przyjęcia tej postaci niezdolności do pracy. Do kompleksowej analizy stanu zdrowia strony niezbędne jest zasięgnięcie opinii biegłych właściwych specjalności.

Przyczyną uznania K. S. za osobę całkowicie niezdolną do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu powstałego przed ukończeniem przez wnioskodawczynię 18 roku życia i przyznania jej z tego tytułu prawa do renty socjalnej do 31 marca 2013r. był obustronny niedosłuch zmysłowo-nerwowy (resztki słuchowe) z całkowitą niewydolnością słuchu oraz zaburzeniami artykulacji mowy - kontaktem słownym znacząco upośledzonym. Rozstrzygając o dalszych uprawnieniach rentowych odwołującej się, konieczne było więc dokonanie oceny jej aktualnego stanu zdrowia i jego wpływu na możliwość wykonywania przez ubezpieczoną pracy zarobkowej. Rację mają Sądy obydwu instancji, przypisując w tym zakresie kluczową rolę opiniom biegłych lekarzy właściwych specjalności, tj. laryngologom i specjalistom z zakresu medycyny pracy. Nie można przy tym lekceważyć stanowiska biegłych tej ostatniej specjalności. O ile bowiem lekarze laryngolodzy szczegółowo wyjaśnili etiologię diagnozowanych u ubezpieczonej schorzeń słuchu i mowy, przebieg procesu chorobowego oraz aktualny stopień nasilenia dolegliwości, o tyle biegli z zakresu medycyny pracy odnieśli tę analizę kondycji zdrowotnej odwołującej się do możliwości podjęcia przez nią zatrudnienia przy uwzględnieniu warunków pracy panujących na ogólnym rynku pracy. Konkluzje dr n.med. R. S. i lek med. J. B. są w tym względzie zbieżne. Zdaniem biegłych z zakresu medycyny pracy, ubezpieczona z uwagi na występującą u niej głuchoniemotę uniemożliwiającą kontakt werbalny, jest osobą całkowicie niezdolną do pracy rozumianej, jako możliwość podjęcia zatrudnienia w normalnych warunkach na ogólnym rynku pracy. Może wykonywać pracę jedynie na stanowiskach dostosowanych do jej niepełnosprawności. Tej oceny nie podważa sporządzona na zlecenie Sądu Apelacyjnego opinia specjalistki z zakresu audiologii i laryngologii dr. n.med. W. U., skoro wykluczając całkowitą niezdolność odwołującej się do pracy, biegła argumentowała, iż badana może świadczyć pracę zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, jak i pracę obecnie wykonywaną w warunkach pracy chronionej. Godzi się zauważyć, że według autorki opinii, osoby z obustronną głuchotą są całkowicie niezdolne do pracy jedynie do czasu zakończenia nauki w szkole i zdobycia umiejętności podjęcia zatrudnienia w warunkach pracy chronionej. Podobnie biegła lekarz laryngolog w opinii wydanej w toku postępowania pierwszoinstancyjnego zaprzeczyła istnieniu u ubezpieczonej całkowitej niezdolności do pracy, podkreślając możliwość wykonywania przez badaną pracy niewymagającej kontaktu werbalnego, w tym aktualnie świadczonej na stanowisku rozdzielacza komponentów i nie zauważając, że jest to stanowisko pracy chronionej. Z powyższych wypowiedzi biegłych laryngologów wynika, że w ich ocenie, możliwość podjęcia zatrudnienia w warunkach pracy chronionej wyklucza uznanie ubezpieczonej za osobę całkowicie niezdolną do pracy. Jednakże analiza prawna ustalonego na podstawie opinii lekarskich stanu zdrowia odwołującej się i sformułowanie ostatecznych konkluzji w kwestii istnienia u wnioskodawczyni niezdolności do pracy oraz jej stopnia, należały do sądów orzekających w sprawie, a nie biegłych.

Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że co prawda, w myśl art. 12 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, całkowita niezdolność do pracy polega na utracie zdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy, jednak od wskazanej zasady przewidziany został wyjątek. Zgodnie bowiem z art. 13 ust. 4 tejże ustawy, zachowanie zdolności do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, nie stanowi przeszkody do orzeczenia całkowitej niezdolności

do pracy. Oznacza to, że możliwość uznania całkowitej niezdolności do pracy jest wykluczona przy zachowaniu choćby ograniczonej zdolności do pracy, ale w tzw. normalnych warunkach. Konieczność odniesienia się do normalnych (typowych) warunków pracy można uznać za pogląd utrwalony w piśmiennictwie (por. T. Bińczycka-Majewska, Wokół projektu zmian prawa rentowego, PiZS 1995, nr 5, s. 3; W. Koczur, Orzekanie o niezdolności do pracy dla celów rentowych (w:) B.M. Cwiertniak (red.), Prawo pracy, ubezpieczenia społeczne, polityka społeczna. Wybrane zagadnienia, Opole 1998, s. 385; H. Pławucka, Niezdolność do pracy w przepisach prawa emerytalno-rentowego, PiZS 1998, nr 1, s. 4). Przesłanka niezdolności do jakiegokolwiek pracy odnosi się do każdego zatrudnienia w innych warunkach, niż specjalnie stworzone na stanowiskach pracy odpowiednio przystosowanych do stopnia i charakteru naruszenia sprawności organizmu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000r., II UKN 134/00, OSNAPiUS 2002 nr 15, poz. 369; z dnia 3 kwietnia 2003r., II UK 206/02, M.P.Pr. - wkł. 2004 nr 3, poz. 13; z dnia 7 października 2003r., II UK 79/03, OSNP 2004 nr 13, poz. 234; z dnia 13 października 2009r., II UK 106/09, Lex nr 558589; z dnia 4 lipca 2013r., II UK 403/12, Lex nr 1350309).

Przedstawiona przez biegłych lekarzy laryngologów i podzielona przez Sąd II instancji interpretacja pojęcia całkowitej niezdolności do pracy pozostaje zatem w sprzeczności z treścią art. 13 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz poglądami doktryny i judykatury w tej kwestii. Sąd Apelacyjny dysponował zaś wystarczającym materiałem dowodowym, by przy właściwej wykładni obowiązujących przepisów dokonać prawidłowej subsumcji prawa materialnego do ustalonego stanu faktycznego sprawy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Sąd II instancji ponownie rozpoznając sprawę oraz uwzględniając pogląd Sądu Najwyższego przedstawiony w uzasadnieniu wyroku w dnia 20 kwietnia 2017r., sygn. akt I UK 172/16, podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, który dzieląc opinie biegłych z zakresu medycyny pracy uznał, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy.

Przedmiotem sporu w niniejszym postępowaniu było spełnienie przez K. S. przesłanek do nabycia prawa do renty socjalnej, która ma charakter świadczenia zabezpieczającego, a jej celem jest kompensowanie braku możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu na istnienie całkowitej niezdolności do pracy przy naruszeniu sprawności organizmu przed wejściem na rynek pracy. Zgodnie z art. 4 ustawy o rencie socjalnej z dnia 27 czerwca 2003r. (Dz. U. nr 135, poz. 1268 ze zm.), świadczenie to przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki (...).

Jak wskazał Sąd Okręgowy, ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje się na zasadach i w trybie przepisów określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2015r., poz. 748 ze zm. t.j.), stosując odpowiednio art. 12-14 tej ustawy.

Art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016r., poz. 887 j.t.) stanowi, iż niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Zgodnie

z ust. 2 tego przepisu, całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, zaś na mocy ust. 3, częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Dodatkowo, stosownie do treści art. 13 ust. 1 pkt 1 - 2 powołanej ustawy, przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności do zatrudnienia uwzględnia się również stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia względnie rehabilitacji, a także możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy trafnie rozważył, że rozstrzygnięcie o całkowitej niezdolności do pracy w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy, ze swej istoty wymagało medycznych wiadomości specjalnych, którymi Sąd nie dysponował. Zasadnie zatem przeprowadził dowód z opinii biegłych lekarzy w kontekście interdyscyplinarnym - bo z zakresu medycyny pracy.

Biegły z zakresu medycyny pracy R. S. w opinii z dnia 14 maja 2014r. stwierdził, że ubezpieczona jest nadal całkowicie niezdolna do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Biegły wskazał, że ubezpieczona jest zdolna do pracy w warunkach przystosowanych do niepełnosprawności - osobistego doradcy pomocnika w przypadku wykonywania pracy, może przyjmować polecenia na piśmie, ale nie jest to normalny sposób wykonywania pracy.

Powyższe potwierdził biegły z zakresu medycyny pracy J. B., który w opinii z dnia 16 września 2014r. stwierdził, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy w normalnych warunkach na ogólnym rynku pracy. Może natomiast wykonywać pracę w warunkach specjalnie dla niej stworzonych, jak np. użycie języka migowego, czy przekazywanie poleceń na piśmie.

Prawidłowo Sąd I instancji nie znalazł podstaw do zakwestionowania opinii biegłych z zakresu medycyny pracy, które jako logiczne, rzeczowe, w całości zasługują na walor wiarygodności. Biegli zapoznali się z całą dostępną dokumentacją medyczną z przebiegu leczenia oraz w postaci orzeczeń lekarskich i dokonali precyzyjnych ustaleń w sprawie.

W tym miejscu wskazać należy na treść regulacji art. 13 ust. 4 ustawy emerytalnej, który stanowi, że zachowanie zdolności do pracy w warunkach określonych w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, nie stanowi przeszkody do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy.

Z powyższego unormowania wynika zatem, że zachowania zdolności do pracy w warunkach specjalnie przystosowanych do możliwości osoby niepełnosprawnej, bądź chorej, nie można utożsamiać ze zdolnością do pracy w tzw. normalnych warunkach na ogólnym rynku pracy.

Tym samym, wobec niezdolności ubezpieczonej do pracy na ogólnym rynku pracy i jej zdolności do pracy w warunkach pracy chronionej, prawidłowo Sąd I instancji zakwalifikował niezdolność ubezpieczonej do pracy, jako całkowitą.

Na powyższe wskazywał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 kwietnia 2017r. stwierdzając, że „o ile lekarze laryngolodzy szczegółowo wyjaśnili etiologię diagnozowanych u ubezpieczonej schorzeń słuchu i mowy, przebieg procesu chorobowego oraz aktualny stopień nasilenia dolegliwości, o tyle biegły z zakresu medycyny pracy odniósł tę analizę kondycji zdrowotnej odwołującej do możliwości podjęcia przez nią zatrudnienia przy uwzględnieniu warunków pracy panujących na ogólnym rynku pracy (...). Przesłanka niezdolności do jakiejkolwiek pracy odnosi się do każdego zatrudnienia w innych warunkach, niż specjalnie stworzone na stanowiskach pracy odpowiednio przystosowanych do stopnia i charakteru naruszenia sprawności organizmu”.

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego, jako pozbawioną słusznych podstaw.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym orzeczono po myśli art. 98 § 1 k.p.c. i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013r., poz. 461 j.t.) oraz § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r., poz. 1800 j.t.).

/-/SSA L.Jachimowska /-/SSA J.Ansion /-/SSA M.Małek-Bujak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR